VÕRU VALLA Teataja

Nr 1 (196) Jaanuar 2024

facebook.com/voruvald
instagram.com/voruvald

Vastseliina uisuväljak hoiab jää kvaliteetsel tasemel isegi väikeste plusskraadidega

Laupäeval, 16. detsembril, toimus pidulik Vastseliina uisuväljaku avamisüritus.

Vastseliinas avati külmaseadmetega varustatud katusealune uisuväljak, mis hoiab jää kvaliteetsel tasemel isegi väikeste plusskraadidega ning pakub uisuhuvilistele suurlinnadega samaväärseid tingimusi. Selliseid väljakuid saab Eestis kokku lugeda vaid ühe käe sõrmedel.

Ürituse avas Võru vallavanem Kalmer Puusepp, kes avaldas heameelt projekti õnnestumise üle ja märkis, et tegemist on olulise investeeringuga erinevate vanuserühmade jaoks.

Projekti kohalik eestvedaja Taavi Tuvike lisas oma kõnes, et uisuväljak on kohaks, kuhu tullakse kokku ning kõiki neid inimesi ühendab ühine armastus – armastus uisutamise vastu. "Tekivad ka paremad võimalused uute talendikate sportlaste kasvatamiseks. Loodame, et saame koos luua unustamatu ja eduka jääajaloo," sõnas Tuvike.

Maailmas mitmeid rekordeid purustanud slackliner Jaan Roose lõikas vägeva show ajal läbi jääväljaku avamise lindi.

Endine kultuuriminister Anneli Ott lausus, et olenemata kõhklustest ja kartustest, kas tegemist on vajaliku investeeringuga, on projekt teoks saanud ning see vaev on väärt neid emotsioone, mida kohapeal publik kogeb. Anneli Ott rääkis, et kuigi paljude noorte arvates on pisikeses kodukohas igav, siis selliste investeeringute abil saame luua noortele võimalusi, mis tulevikus end ära tasuvad ja noori siia tagasi kutsuvad. Slackliner Jaan Roosegi on ju sündinud Kagu-Eestis ning tegutseb rahvusvahelisel kui ka kohalikul tasandil.

Kohalik elanik Ülo Kuljus rääkis Vastseliina noorte ammuseid mälestusi uisutamisest. Publikule esines muusikaliste vahepaladega Andreas Pall ning väljaku kiitsid heaks ka kohalikud iluuisutajad. Õnnistuse jääväljakule andis Pindi koguduse õpetaja Argo Olesk.

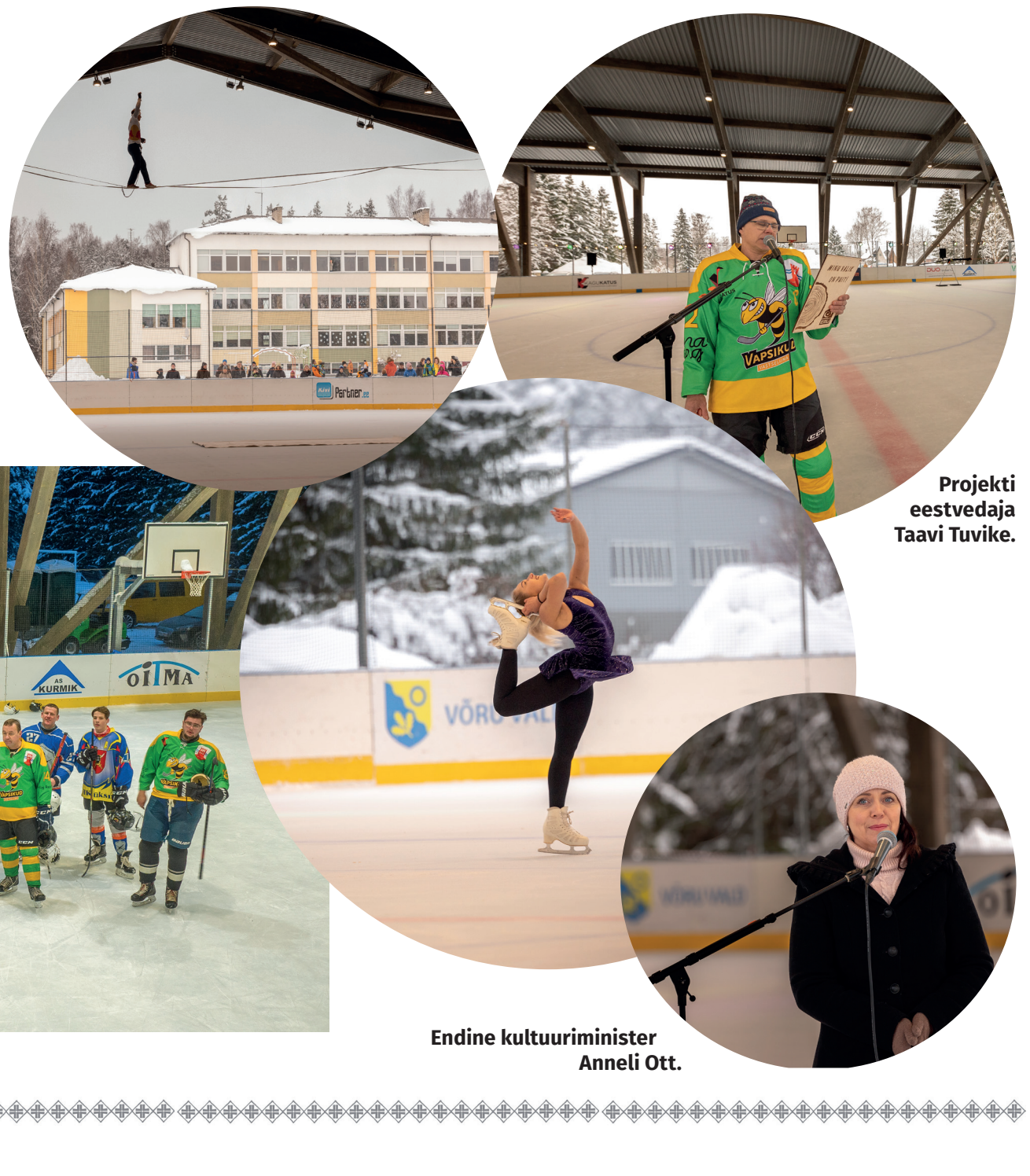
Uisuväljakul peeti maha esimene hokimatš Vastseliina hokiklubi Vapsikute ja Lätist Aluksne võistkonna vahel. Tugevamaks osutusid kodupubliku rõõmuks Vapsikud.

Uisuväljaku katuse ehitust kaasrahastas 300 000 euroga Kultuuriministeerium. Külmutusseadmete paigaldust ning päikesepaneelide ja uue valgustuse ehitust kaasrahastas Eesti Euroopa Liidu välispiiri programm 300 000 euroga. Võru vald investeeris uisuväljaku arendamisesse 140 000 eurot. Katust ehitasid AS Kurmik ja OÜ Kagukatus. Külmutusseade on Tšehhi päritolu ning seda paigaldas Tšehhi ettevõte Perfect Ice. Päikesepaneelid paigaldas OÜ Solar Wheel ja uue valgustuse eest vastutas OÜ Yxus.

Katariina Musto
avalike suhete spetsialist

Vastseliina uisuväljakule paigaldati katus, jääseade, valgustus ja päikesepaneelid. Fotod: Aigar Nagel

Projekti eestvedaja Taavi Tuvike.

Uuendatud uisuväljakul peeti maha esimene hokimatš.

Endine kultuuriminister Anneli Ott.

Võru vallavolikogu detsembrikuu istungilt

Võru Vallavolikogu 20. detsembri 2023 istung toimus Vastseliina Piiskopilinnuses.

Volikogu istungil andis Võrumaa Arenduskeskuse juhatuse liige ülevaate Võrumaa Arenduskeskuse tegevusest.

Toimus Võru maakonna arengustrateegia 2035+ muutmise esimene lugemine. Ülevaate muudatustest andis Võrumaa Arenduskeskuse arendusnõunik Aivar Nigol.

Volikogu otsustas:

- suunata Võru maakonna arengustrateegia muudatused avalikule väljapanekule;
- volitada Võru Linnavalitsust korraldama Võru valla nimel riigihanke korraldatud jäätmeveo teenuse osutaja leidmiseks, sealhulgas tegema hankemenetlusega seotud toimingud ning täitma kõiki riigihangete korraldamisega seotud riigihangete seadusest tulenevaid kohustusi kuni hankelepingu sõlmimiseni;
- omandada riigilt Võru vallale tasuta Juba külas asuvad Metsniku tee kinnisasjad pindaladega 3288 m² ja 3690 m²;
- kinnitada Võru valla teede 2024. aasta hooldustööde ja investeeringute kava;
- kinnitada Nursipalu harjutusväljа lähialas paiknevate valla teede rekonstrueerimistööde nimekirja;
- eraldada Nursipalu harjutusväljа mõjualas (4000 meetrit harjutusväljа piirist) asuvatele ja mõjuala kogukonnaliikmete huvides tegutsevate mittetulundusühingute tegevuse toetamiseks 2024. aastal kohalikule omavalitsusele Nursipalu harjutusväljaga seoses eraldatavast hüvitisest toetust summas 20 000 eurot;
- pikendada vallavalitsuse sotsiaalteenuste spetsialisti ametikoha tähtaega ühe aasta võrra kuni 31.12.2024;
- maksta vallavalitsuse koosseisu liikmetele hüvitist 130 eurot.

Võru valla 2024. aasta eelarve läbis esimese lugemise.

Volikogu liikmetele anti ülevaade vallavalitsuse sotsiaalosakonna tööst ja Võru valla 2023. aasta projektidest ja tehtud töödest.

Lisainfo:
Kaja Kiilo
vallasekretär
5787 5848

Toimus teine Võru valla ettevõtete kohtumine

Võru vallamajas toimus 28. novembril teine Võru valla ettevõtete kohtumine, millel osales ligi 20 inimest.

Kohtumise esimeses pooles andsid EASi ja KredExi ühendus ja PRIA ülevaate pakutavatest toetusmeetmetest ettevõtjatele ning teises pooles toimus vaba arutelu Võru valla ettevõtjate ja KOV koostöö arendamise teemadel. Põhjalikumalt keskenduti valla plaanile pakkuda müügiks vabu valla maid ettevõtlusega tegelemiseks.

Järgmine ettevõtete kohtumine toimub kevadel.

Merle Tsirk
arendusspetsialist

Ettevõtete kohtumine vallamajas. Foto: Merle Tsirk

Võru vallavalitsuse detsembrikuu istungitelt

Võru vallavalitsusel toimus detsembrikuus kaks istungit.

12. detsembril toimunud Võru vallavalitsuse istungil:

- otsustati algatada Kose aleviku Ülase tn 1a katastriüksuse detailplaneering ja jätta algatamata keskkonnamõju strateegiline hindamine;
- otsustati anda ehitusload Lepassaare külas Hirve maaüksusele puurkaevu rajamiseks ja Puiga külas kaugküttetorustiku ehitamiseks;
- otsustati anda kasutusload Raudsepa külas Mäeveere maaüksusele püstitatud üksikelamule, Verijärve külas Veskisalu maaüksusele püstitatud järeltöötluse hoonele, Osula külas Osula kool maaüksusele rajatud LPG gaasipaigaldise rajatisele;
- määrati Vana-Nursi külas Metsanurga katastriüksusele uueks lähiaadressiks Vana-Nursi tee 1a;
- nõustuti Liiva külas Ojaniidu ja Ojakraavi katastriüksuste piiride muutmisega ning määrati uutele moodustatud katastriüksustele nimed ja maa sihtotstarbed;
- otsustati seada Sõmerpalu alevikus Heki tn 2 tähtajatu sundvaldus Elektrilevi OÜ kasuks;
- kinnitati Kanariku külas Rammuli kinnistu võõrandamise parimaks pakkumiseks 117 320 eurot ja otsustati kinnistu võõrandada enampakkumise võitjale;
- anti üürile korter Vana-Vastseliina külas Tammesalu korterelamus;
- määrati AS Võru Vesi nõukogu liikmeks Georg Ruuda;
- otsustati hüvitada isikliku sõiduauto kulusid õpilastranspordi korraldamisel;
- otsustati sõlmida külavanema ülesannete täitmiseks leping Kündja ja Haava-Tsäpsi külade ühise külavanemaga;
- otsustati esitada kohtule avaldus pärandvara pankroti väljakuulutamiseks;
- muudeti valla 2023. aasta eelarvet ja tunnistati lootusetuks nõuded summas 42,90 eurot;
- eraldati reservfondist raha Sõmerpalu lasteaia rendipinna küttekulude katteks;
- arutati volikogu 20.12.2023 istungi päevakorra teemasid, biojäätmete veo tagamist alatest 01.01.2024, jääväljaku haldamise küsimust.

27. detsembril toimunud Võru vallavalitsuse istungil:

- otsustati anda projekteerimistingimused Meegomäe külas Männikumäe tee 10, Kose alevikus Vaarika tn 5, Kose alevikus Pappjärve tn 26 elamute ja Halla külas Suraoja katastriüksusel tenthalli ehitusprojekti koostamiseks;
- otsustati anda ehitusload Võrumõisa külas Võrumõisa tee 35, Umbsaare külas Kasesalu maaüksusele elamute püstitamiseks, Vagula külas Savioro maaüksusele puurkaevu ja Orava külas Solda tee 25 maaüksusele 15 kW päikeseelektrijaama rajamiseks;
- otsustati anda kasutusload Meegomäe külas Võrumaa haigla maaüksusel asuva Haigla peakorpuse hoone rekonstrueeritud katuse, ümberehitatud 9B osa ja peajaotlale ning Koloreino külas Kütioru maaüksusele püstitatud garaažile;
- määrati Raiste külas Elvi katastriüksuse uueks nimeks Sossi, Lapi külas Väike-Põllu katastriüksusele uueks lähiaadressiks Karja tn 11 ja Võlsi külas Lehevõsu katastriüksusele lähiaadressiks Võlsi tee 25a;
- määrati Holsta külas Männitare maaüksusele sihtotstarbeks maatulundusmaa;
- nõustuti Kerepäälse külas Kerepäälse-Semmo, Varese külas Saia-Peetri ja Osula külas Simulamäe-Jaani katastriüksuste jagamisega ning määrati uutele moodustatud katastriüksustele nimed ja maa sihtotstarbed;
- otsustati seada Hänike külas Tuuleniidu katastriüksusele tähtajatu sundvaldus Elektrilevi OÜ kasuks ning Võlsi külas Juurdepääsu ja Võlsi tee 34a katastriüksustele tähtajatu sundvaldus AS-i Võru Vesi kasuks;
- otsustati seada Noodaskülas Mäe-Meose, Palometsa külas Tamme, Mäe-Meose, Loosu külas Tiganiku, Koloreino külas Karoline, Tarulombi katastriüksustel asuvate erateede avalikuks kasutamiseks tähtajatu sundvaldus Võru valla kasuks;
- määrati avalikuks kasutamiseks erateed, millele on seatud omanike nõusolekul sundvaldus Võru valla kasuks. Avalikuks kasutamiseks määratud teed kantakse teeregistrisse;
- otsustati kasutada Väimela Tervisekeskuse hoone ligipääsetavuse auditeerimisel ja nõuetele vastavaks viimiseks vajalike tegevuste kavandamisel Eesti Puuetega Inimeste Koja abi;
- kinnitati Vastseliina jääväljaku kasutamise eeskiri;
- kooskõlastati Puiga Lasteaed Siilike sisehindamise aruanne;
- arutati Kütiorus koolilaste suusapäeva rahastamise jätkamist.
- Muudeti Osula Põhikooli rendihindasid;
- kinnitati Võru valla huvitegevuse ja huvihariduse 2024. aasta tegevuskava;
- määrati toetust rahvusvahelistel laskesuusatamise võistlustel osalemise eest;
- eraldati projektitoetust Tagaküla Laulu-Mängu Seltsile „Kungla” KOP projekti „Kungla Seltsimaja külakiige renoveerimine ja seiklusraja paigaldamine” omaosaluseks;
- määrati toetust asendushooldusteenusel ja järelhooldusteenusel viibivatele lastele;
- määrati sotsiaaltoetusi ja -teenuseid;
- eraldati reservfondist raha Kääpa noortekeskuse maasoojuspumba asendamiseks.

Koostas:
Helle Kauts
kantseleispetsialist

Lisainfo:
Kaja Kiilo
vallasekretär
5787 584

Hajaasustuse programmi taotluste vastuvõtt algab esimesest veebruarist esimese aprillini

Hajaasustuse programmi eesmärk on tagada hajaasustusega maapiirkondades elavatele peredele head elutingimused ning seeläbi aidata kaasa elanike arvu püsimisele neis piirkondades.

Hajaasustuse programmi 2024. aasta taotluste vastuvõtmine algab 1. veebruarist 2024 ning taotluste esitamise tähtpäevaks on 1. aprill 2024.

Hajaasustuse programmist toetatavad tegevused:

- majapidamises joogivee kättesaadavuse tagamine,
- elamu heitvee nõuetekohase kanaliseerimist tagava süsteemi rajamine,
- aastaringselt ligipääsetava juurdepääsutee rajamine,leibkonna vajadustele vastava autonoomse elektrisüsteemi rajamine (tingimusel, et majapidamine ei ole liitunud elektrivõrguga). Tähelepanu, autonoomsete elektrisüsteemide rajamisel ei saa taotleda toetust juba olemasolevatele elamutele lisa elektrisüsteemina päikeseparkide rajamiseks!

Programmi tingimused:

- Taotleja alaline elukoht on taotluse esitamise aasta 1. jaanuari seisuga hajaasustusega maapiirkonnas asuv majapidamine.
- Taotleja elukoht on rahvastikuregistri andmete kohaselt katkematult taotluse esitamise aasta 1. jaanuarist majapidamine, millele projektiga toetust taotletakse.
- Taotlejal ei tohi olla riiklike maksude osas maksuvõlga, välja arvatud juhul, kui see on ajatatud.
- Projektil võib olla ka kaastaotleja(id). Kaastaotleja(te)le kehtivad samad tingimused, mis taotlejalegi.
- Taotluse esitamise päeval peab eelmise toetuse kasutamise aruanne olema kohaliku omavalitsuse poolt kinnitatud.
- Projekti ajalise kestuse arvestus algab toetuslepingu sõlmimisest ning projekti elluviimine peab olema lõppenud 31. oktoobriks 2025.
- Ühele majapidamisele on maksimaalne toetus kuni 6500 eurot.
- Toetus moodustab kuni 67% projekti abikõlblikest kuludest.
- Taotleja ja kaastaotleja oma- ja kaasfinantseering peavad kokku moodustama vähemalt 33% projekti abikõlblikest kuludest.
- Iga valdkonna jaoks võib programmist toetust saada üks kord kuue kalendriaasta jooksul.

Võru Vallavolikogu 11.03.2020 otsusega nr 194 määrati programmi eelistatud sihtrühmaks lastega pered, majapidamised, mille leibkonda kuulub sügava puudega isik(ud) ning vanaduspensionärid.

Toetuse saamiseks tuleb esitada Võru Vallavalitsusele vormikohane taotlusvorm, olenevalt projekti valdkonnast vormikohane projekti tegevuste kirjeldus, oma- ja kaasfinantseeringut tõendav garantiikiri, põhjendatud ja projekti eesmärkide saavutamist tagav eelarve ning kaks võrreldavat hinnapakkumust. Taotleja peab ise leidma vastavas valdkonnas tegutsevad ettevõtjad ja küsima neilt hinnapakkumused. Soovitame juba varakult tegeleda hinnapakkumuste võtmisega, et oleks piisavalt aega hinnapakkumuses esitatud infoga tutvuda ning vajadusel pakkumuse esitajaga täiendavalt konsulteerida. Viimasele minutile jäetud hinnapakkumusi ei ole enam aega läbi vaadata, mistõttu võivad olulised kulud projektis kajastamata jääda. Kuna vee- ja kanalisatsioonisüsteeme rajavatel ettevõtetel on sellel perioodil palju tööd, võib juhtuda, et esitatud hinnapakkumus ei kajasta tegelikku olukorda või peate hinnapakkumust pikemalt ootama.

Vee- ja kanalisatsioonisüsteemide rajamiseks on üldjuhul nõutud ehitisregistris ehitusloa/teatise või kasutusloa/teatise esitamine. Kui te ise ei ole valmis loa/teatise taotlemiseks vajalikku dokumentatsiooni koostama (taotlus, asukohajoonis, teostusjoonis vms), siis on mõistlik hinnapakkumine küsida koos vajaliku dokumentatsiooni koostamisega (loa/teatise taotluse koostamine, projekt, teostusjoonis vms).

Olenevalt projektist võib vajalik olla ka esitada muid dokumente (nt joogivee kvaliteeti tõendav analüüs, veekasutuskord, notariaalne kokkulepe reaalservituudi seadmiseks jt). Veevarustussüsteemide taotluse juurde tuleb lisada vee kvaliteedi analüüs. Veesüsteemide rekonstrueerimisel (vanade kaevude taastamine, puhastamine + veetrasside rajamine olemasolevasse hoonesse) tuleb esitada joogivee kvaliteeti tõendav analüüs. Veeproovid tuleb võtta nii enne tööde algust, kui ka pärast tööde teostamist. Veeanalüüsi kulutuse saab lisada toetustaotluse eelarvesse.

Maksimaalne toetusesumma programmist on 6500 eurot (67%). Võimalik on toetust taotleda ka mitmes valdkonnas, näiteks juurdepääsutee ja septiku rajamiseks, kus üks osa 6500 eurosest toetusest läheb septiku paigaldamiseks ja teine osa juurdepääsutee rajamiseks. Mitmes valdkonnas toetuse taotlemiseks tuleb esitada iga valdkonna kohta eraldi taotlused. Kulutuste suurenedes toetuse summa ei suurene. Omaosaluse määr võib projektides olla ka suurem (ületades minimaalset 33%-list osa).

Taotlused tuleb esitada digitaalselt allkirjastatult e-posti aadressil vald@voruvald.ee või tuua paberkandjal allkirjastatult Võru Vallavalitsusse aadressil Võrumõisa tee 4a, 65605 Võru linn. Taotluse vormid on leitavad Võru valla veebilehelt voruvald.ee/hajaasustuse-programm.

Küsimuste korral või info saamiseks palume pöörduda Võru valla arendusspetsialisti Imre Maidla poole e-posti aadressil imre.maidla@voruvald.ee või telefonil 5911 8893.

Imre Maidla
arendusspetsialist

Ennetustöö koolist väljalangemise vähendamiseks Võru valla koolides

Võru valla koolide tugipersonalile (sotsiaalpedagoogid, HEV-koordinaatorid, psühholoogid, eripedagoogid, logopeedid) oli mööduv aasta kokkuhoidev ja ühiselt toimekas. Tänu Võrumaa Arenduskeskuse poolt ellu kutsutud LÕIM projekti tegevustele käidi regulaarselt koos. Ikka selleks, et üksteist paremini tundma õppida ja teineteise kogemusest õppida, et veel tõhusamalt lapsi ja noori koolikeskkonnas toetada.

28.-29. detsembril toimus Võru vallamajas spetsialistidele taastava õiguse koolitus, mida viis läbi Sotsiaalkindlustusamet. Koolituse vajadust rõhutasid kõikide koolide tugispetsialistid ja nii see teoks saigi. Osalejaid oli peaaegu kõikidest Võru valla koolidest, esindatud olid kõik omavalitsuse noortekeskuste töötajad, kaks lasteaia spetsialisti ja lastekaitsespetsialist. Õpiti üheskoos mitteformaalse õppe kaudu taastava õiguse põhimõtteid ja meetodeid. Taastav õigus annab konflikti osapooltele võimaluse turvalises keskkonnas ja erapooletu kuulajaga arutada seonduvaid asjaolusid ja mõjusid ning leida neile parim lahendus. Koolitusel õpitu aitab paremini toime tulla igasuguste konfliktidega, on need siis asutusesisesed või isiklikud teemad.

Saame ise palju ära teha, et meie maailm oleks õnnelik ja hea. Soovime tugipersonali poolt uueks aastaks kõigile märkamist ja hoolivust, nii loome üheskoos turvalise keskkonna.

Maivi Liiskmann,
Võru valla LÕIM projekti koordinaator

Vallamajas toimus noortega tegelevatele spetsialistidele taastava õiguse koolitus. Foto: Erakogu

Võru Vallavalitsus algatas Ülase tn 1a detailplaneeringu

Võru Vallavalitsus algatas 12.12.2023 korraldusega nr 885 Kose alevikus Ülase tn 1a katastriüksuse detailplaneeringu ning jättis algatamata keskkonnamõju strateegilise hindamise. Planeeringuala asub Kose alevikus Ülase tn 1a (tunnus 91701:001:0012) ja Ülase tänav L1 (tunnus 91701:001:0015) katastriüksustel ning osaliselt 66 Võru-Verijärve tee L3 (tunnus 91804:003:0433) ja 66 Võru-Verijärve tee L1 (tunnus 91804:003:2380) katastriüksustel. Planeeringuala pindala on ca 0,7 ha. Planeeringuala asub Kose aleviku hõredamalt hoonestatud osas. Seda ümbritsevad nii elamumaana kui ka maatulundusmaana kasutuses olevad maaüksused. Juurdepääs planeeringualale kavandatakse Ülase teelt nr 9180323.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on Ülase tn 1a maaüksusel Coop kauplushoonele ehitusõiguse määramine ning juurdepääsude ja tehnovõrkude kavandamine. Detailplaneeringu elluviimisega ei kaasne olulise keskkonnamõjuga tegevusi, mistõttu puudub vajadus keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamiseks. Täiendavate uuringute vajadus selgub planeeringu koostamise käigus. Detailplaneering koostatakse kooskõlas Võru valla üldplaneeringuga.

Detailplaneeringu dokumendid on kättesaadavad Võru valla veebilehel: voruvald.ee/web/guest/ulase-tn-1a-detailplaneering

Triinu Jürisaar
planeeringuspetsialist

Puhja, Vastseliina ja Puiga kooli õpetajad ja juhtkonna liikmed külastasid õppereisil Strasbourgi

Puhja, Vastseliina ja Puiga kooli õpetajad ja juhtkonna liikmed Strasbourgis. Foto: Kadri Raudsepp

Detsembris toimus Puhja, Vastseliina ja Puiga kooli õpetajate aktiivi ja juhtkonna liikmete õppereis Strasbourgi, et külastada Euroopa Liidu parlamenti.

Reisi eesmärgiks oli saada rohkem teadmisi Euroopa Liidust ja Euroopa Parlamendi tööst. Kuid meil oli ka salajane eesmärk: ammutada energiat ja uusi ideid ning näha suuremat pilti, maailmakodaniku vaadet. Õpetajad, kes annavad maailmaharidust, peavad ka ise olema laia silmaringiga, sukeldunud erinevate kultuuride sügavustesse ning leidnud puutepunkte inimestega üle kogu maailma.

Reisi olulisemaks sihtkohaks oli Euroopa Liidu parlamendi külastus, kus kohtusime Bulgaaria saadiku abiga. Reisiseltskonnale tutvustati lähemalt institutsiooni ajalugu ja köögipoolt. Esineja märkis, et Europarlamendis on protsesse võimalik rohkem mõjutada kui rahvusparlamendis, sest puuduvad otsene opositsioon ja koalitsioon ning arutelu käib rohkem sisu üle. Euroopa Parlament on otse valitud Euroopa Liidu kodanike poolt. Selle peamine eesmärk on esindada ja kaitsta Euroopa Liidu kodanike huve, arvestades mitmekesisust ja erinevaid seisukohti. Seadusandlus arvestab erinevate liikmesriikide ja kodanike vajadustega ning seetõttu püütakse kaasata inimesi otsuste tegemise protsessi korraldades avalikke kuulamisi, arutelusid ja küsitlusi, mis omakorda aitab suurendada läbipaistvust ning pühendumist inimõiguste kaitsmisele ja edendamisele. Parlament võib avaldada oma seisukoha ja võtta vastu otsuseid inimõiguste rikkumiste suhtes kogu maailmas.

Pärast ettekande kuulamist viidi meid täiskogu istungite saali rõdule, kus oli võimalik kuulata saadikute ettepanekuid järgmise istungi teemade osas. Kogu protsess käis nagu kellavärk. Iga ettepaneku tegemiseks ja selle päevakorda võtmise kaitsmiseks oli üks minut. Hääletus vältas mõned sekundid. Päevakajalisteks teemadeks osutusid Ukraina, Iisraeli ja Guatemala poliitilistele olukordadele lahenduse leidmine ning elanikele inimõiguste tagamine.

Õpetajate esindus leidis, et parlamendi külastus andis mõtteid kuidas rikastada koolikeskkonda ja tuua Euroopa poliitika noortele lähemale. Lisaks laiendada noorte silmaringi ja suurendada nende teadmisi Euroopa integratsiooniga seotud valdkondadest.

Igal juhul saatis kogu reisi mõnus meeleolu. Oli see tingitud uutest ideedest, mis koosloomes tekkis, avastatud kultuuripärandist, mis põimis endas ajaloolisi ehitisi ja kaasaegset elu või jõuluaegse Strasbourgi muinasjutuliselt kaunistatud majadest – mine võta kinni.

Üks on kindel, et koos oma inimestega maailma avastades õpid tundma ja usaldama oma kaasteelist ning see loob koostöise ja toetava kollektiivi.

Külastust toetas Euroopa Parlamendi kommunikatsiooni peadirektoraadi külastuste ja seminaride osakond.

Siiri Plangi
Puiga põhikooli direktor

Parksepa kooli õpilased võtsid osa Samsungi projektist “Solve For Tomorrow”

Noored projektis osalejad uue massaažitooliga. Foto: Ene Kärg

Samsung Electronics Baltics alustas õpilaste digiprogrammidega Lätis juba 2013. aastal. Eestis on digioskustega seotud programm varem kandnud nime Samsung Digi Pass. Programmide eesmärk on arendada õpilaste digioskusi, et seeläbi suurendada nende tehnoloogiaalaseid teadmisi ning võimalusi tulevikuks.

Praegu kannab programm nime “Solve For Tomorrow” ja see on ideekonkurss 9.–12. klassi õpilastele. 2023. aasta konkursitöö eesmärk oli kirjeldada, kuidas aitaks idee tõsta noorte heaolu koolis ning osa auhinnafondist oli mõeldud selle idee realiseerimiseks ehk päriselt ära tegemiseks. Võitjameeskond sai 5000-eurose auhinna Samsungi seadmete soetamiseks ja lisaks 5000 eurot enda pakutud idee elluviimiseks. Kogu auhinnafond oli 16 000 eurot.

Sellel võistlusel osales ka Parksepa keskkooli võistkond Loudly Intelligent koosseisus Inge Heliste, Maarja Olesk (11.b klass) ja Kairi Kauts (11.a klass). Kuna sel aastal keskenduti õpilaste heaolule koolis, stressi vähendamisele ja depressiooni ennetamisele, siis oli võistkonna ideeks kasutada koolis massaažitooli 7.–12. klassi õpilaste pingete maandamiseks. Õpilased peavad tihti istuma ja tegelema pingsalt õppetööga, mis tekitab lihaspingeid ja üleväsimust. Hea võimalus oleks kasvõi 10 minutiks istuda massaažitooli ja ennast lõdvestada.

Kuna teostuses pidi sees olema tehniline lahendus, siis pakkusime selleks olemasolevat broneerimisvõimalust läbi Stuudiumi. Oma ideega pääsesime eelvoorust edasi, olles üks viiest Eesti võistkonnast, kes sai kutse finaali. Idee täiendamiseks ja parandamiseks saime endale mentori, kelleks oli Kersti Peenema, kooliäpp Helge Kool asutaja. Läbi Zoomi vesteldes saime juurde enesekindlust ja häid mõtteid. Pidime kiiresti oma esialgset mõtet täiendama, sest juba 8. detsembriks tuli žüriile saata oma esitlus ja ideed selgitav tekst.

Juba enne eelvooru olime uurinud Eesti suuremast massaažitoolidega tegelevast firmast Aldermani Metall OÜ (massaazitool.ee), kui tavaline on koolides massaažitoolide kasutamine. Selgus, et massaažitoole kasutavad küll õpetajad, aga mitte õpilased. Viisime läbi kiirküsitluse oma kooli 7.–12. klassi õpilastele, kas nad sooviksid massaažitooli kasutada. Lisaks küsisime, kas kasutajad kuulaksid samal ajal muusikat ja oleksid nõus maksma sümboolset tasu, mida saaks edaspidi kasutada kooli hüvanguks. Küsitlusest selgus, et enamus vastanutest soovisid meie kooli massaažitooli. Vastustest saime lisaks teada, et õpilased eelistavad Stuudiumi kaudu broneerimist uue äpi kasutusele võtmise asemel. Massaažitooli firmaga suheldes tegid nad meie koolile ettepaneku, et annavad aastaks tasuta tooli uuringu läbiviimiseks. See oli meie võistkonna jaoks juba tõeline võit.

13. detsembril toimus Riias võistluse “Solve for Tomorrow” finaalüritus, kus olid viis võistkonda Eestist, Lätist ja Leedust. Iga võistkond sai kolm minutit inglise keeles oma idee tutvustamiseks ja kolme minuti jooksul küsis žürii täiendavaid küsimusi. Hea meel, et sel aastal tuli võit Eestisse, Väätsa Põhikooli.

Parksepa keskkool sai oma võidu ehk siis massaažitooli kätte 15. detsembril. Suur tänu 11.b klassi poistele (eesotsas Denisile), kes aitasid massaažitooli kaubaautost koolimajja oma kohale tõsta. Eriline tänu Ingele, Maarjale ja Kairile, kes võtsid osa Samsungi algatatud projektist.

Ene Kärg
õpilaste juhendaja

Kääpa koolipere tegemistest 2023. aasta lõpus

Õppeaastaks plaane tehes, leppisime kokku, et teemal "Mustrite võlu ja väge" teevad koostööd kaks klassi, pakkudes kooliperele erinevaid võimalusi nii avastamiseks kui ka koos tegutsemiseks. Septembri ja oktoobri plaane tegid esimene ja üheksas klass. Novembri ja detsembrikuu tegevusi vedasid eest kolmanda ja seitsmenda klassi juhatajad. Pärimuskultuuri teemakuud kulmineerusid ülekoolilise lõimingupäevaga. 14. detsembril toimus Kääpa põhikooli omakultuuripäev, mis algas ühise kogunemisega spordisaalis. Päeva sissejuhatuseks ning tervituseks said sõna direktor Kaire Hääl ning õppejuht Ene Veberson. Muusikalise tervitusega alustasid päeva Evar Riitsaar ja Ülle Kauksi.

Päeva jooksul toimusid erinevad töötoad õpilastele. 1.-3. ja 4.-6. klasside õpilased olid loosi teel jaotatud segavõistkondadeks. Töötoad olid 30-minutilised. Südamest täname töötubade läbiviimise eest oma vapraid ja toredaid tegijaid: õpetajad Reet (ravimtaimed), Ülle ja Tiia (kunstituba), Teri ja Eve (muinasjutt), Jana (pärimusmängude töötuba). Külalisõpetajaid - Sulev Iva (võro keel), Meelis Kihulane ja Harri Lumiste (pilli meisterdamine), Patrik Huma (pärimusmängud).

7.-9. klasside õpilastele, kes olid samuti omavahelistes segarühmades, toimus neli pikemat töötuba. Suur tänu põnevate tegevuste eest ka nendele külalisõpetajatele – tervisliku toidu valmistamine (Helena Kõivsaar), pakutrükk (Evar Riitsaar ja Ülle Kauksi, abis õpetaja Lilian), metsandus ja pärandkultuur (Urmas Roht) ning neljandana vana aja tegemised oma õpetajatega. Tänu koolivälise rahastuse eest koolimetskonna projekti raames Metsanduse Arendamise Ühingule ja teistele toetajatele.

Koolipere on uurinud nii looduse kui ka pärimuskultuuri mustreid. Pärimuskuude raames oleme tegelenud juttude lugemise ja vestmisega, võro keele oskuse edendamisega, nuputamise, meisterdamise, mängimise, tantsimise, rahvakultuuri ja kommete õppimisega, toimus ka vanaaegsete asjade näitus. Meisterdamisvahetundides valminud ehetega sai kaunistatud jõulupuu. Jõulupeol oli pärimuslikke nii laulu kui ka tantsu etteasteid. Suuremad õpilased etendasid lustakaid ja vahvaid klippe rahvuseeposest "Kalevipoeg". Jõulupeo kaunistused olid suuresti valminud lõimingupäeva koostöögruppides. Jaanuar ja veebruar toovad meile võimaluse uurida liikumise mustrite võlu ja väge. Kääpa põhikooli õpilased kannavad Põlva kihelkonna neidude ja noormeeste rahvarõivaid - Kalevipoeg noormeeste rõivais ning neiudel triibuseelik.

Kääpa kooli tantsulapsed. Foto: Reet Raud

Pärimuskultuuri tiimis tegutsesid õpetajad Jana, Veera, Teri, raaamatukoguhoidja Anneli ning 3. ja 7. klassi õpetajad Ere, Daniela ja Eve. Aitäh kõigile, kes on igati nõu, jõu, hea sõna ja rõõmuga toeks olnud.

Pärimuskultuuri tiim

Kommikratid Lasva lasteaia jõulupeol

Jõulude aeg on Lasva lasteaia lastele imede aeg, mis on täis üllatusi ja seiklusi. Jõulukuu algul käis päkapikk akna taga, tuues lastele komme ja mandariine. Pakki avades leidsid lapsed päkapiku kotist küll mandariine, kuid kommide asemel ainult kommipabereid. Kes küll kommid ära sõi? Kas tõesti päkapikk? Suuremate lastega arutledes jõuti järeldusele, et ilmselt kommikratt mängis vingerpussi. Lapsed said joonistada, milline näeb nende arvates välja kommikratt.

Jõuluvana ootasid lapsed 15. detsembril. Saali sisenedes leidsid nad aga magava päkapiku ja tema ümber palju kommipabereid. Jäi mulje, et päkapikk on siiski maiustama hakanud. Lapsed äratasid päkapiku üles ning pärisid temalt aru. Päkapikk oli esialgu segaduses ja nõutu, kuid siis märkas ta kommipaberite all kellegi jalajälgi. Ühiselt mindi mööda jälgi ja asuti uurima, kuhu jäljed viivad. Jäljed viisid saalist välja takistusrajale. Päkapiku järel läbiti rada ja jõuti tagasi saali, kust lapsed leidsid kommikrati. Kommikratt selgitas lastele, et talle küll kommid väga maitsevad, kuid kõiki komme pole ta ära söönud. Ta soovis väga jõulupeole saada ning jõuluvana andis talle ülesande kommipaberid ära sorteerida. Lapsed olid meelsasti nõus teda aitama. Kommipaberid paaridesse pandud, tegi kommikratt ettepaneku sõita „põdrataksoga" oma sõbra juurde, kes on väga tähelepanelik ning kindlasti aitab leida nii jõuluvana kui ka kommikotid. Laste emad - isad said pähe uhked punased põdrasarved, lapsed istusid teki peale ja sõit „põdrataksoga" võiski alata. Rõõmsalt ja kiiresti jõuti teise kommikrati juurde, kes oli tõesti midagi kuulnud. Hääli kuulates kostus kommipaberi krõbistamist, siis ukse kriiksumist ja sammud lumel. Seejärel oli kuulda hobuste kappamist ja aisakella helinat ning lõpuks kostus rongi hääl. Otsustati minna ka rongi peale. Lapsed moodustasid rongi ja vanemad tunneli, kust rong läbi sõitis. Kui lapsed rongiga saali tagasi jõudsid, kostis peagi koputus. Saabuski jõuluvana suure kingikotiga. Jõuluvana oli kohe lahkesti nõus lastele kommipakke jagama, kuid kotti avades hüppas sealt välja lõbus kommikratt. Ta soovis väga jõulupeole saada ning oli jõuluvana koti ära vahetanud. Jõuluvana koos lastega lubasid kratil peole jääda, kui ta kingikoti tagasi toob. Üsna ruttu oli kommikratt kingikotiga tagasi. Üheskoos tantsiti ja lauldi ning seejärel oli igal lapsel võimalus lunastada jõuluvana käest kommipakk. Pidu lõppes ühise lustaka räpilooga.

Peame väga oluliseks ürituste läbiviimisel lastest lähtumist, võimaldades põnevust, aktiivset liikumist ning laste ja nende vanemate koos tegutsemist. Täname vanemaid, kes innukalt kaasa lõid ning kogu Pargihaldja pere kordaläinud päeva eest!

Soovime kõigile rõõmsat uut aastat ja hoiame üksteist!

Piia Narvik
direktori asetäitja
Lasva lasteaed Pargihaldjas

Lapsed põdrataksoga sõitmas. Fotod: Jaana Helde

Lapsed jõulupeol päkapikku äratamas.

Vastseliinas toimus talveball

Vastseliina gümnaasiumis peeti 8. detsembril juba teist aastat järjest Võrumaa 9.-12. klasside talveballi, mis kandis nime "La Luna". Ball algas pidulikult kell 17, avades ukse maagilisele talveõhtule, mis täitus muusika, tantsu ning meelelahutusega.

Gümnaasiumi õpilased astusid lavale, esitades särava ühise tantsunumbri ning seejärel oli laval DJ Urmas, kes kutsus külalisi nautima muusikamaailma võlusid. Üllatusesinejatena astusid üles võistlustantsijad Marco Kindsigo ja Tagli Tares ning Võru tantsuklubi Jaanika tantsijad, kes tõid lavale unustamatuid hetki.

Õhtu oli täis naeru ja rõõmu, toimusid mitmekülgsed seltskonnamängud, mis lisasid vürtsi õhtu meelelahutuslikule poolele ning aitasid esile tuua balli printsi ja printsessi. Nende valimine oli õhtu absoluutne tipphetk. Kandidaadid astusid lavale mitmel moel: printsi kandidaadid valmistasid imekauneid lillekimpe, samal ajal kui printsessi kandidaadid panid enda teadmised proovile Aliase mängus.

Õhtu kulmineerus ansambli Player vapustava esinemisega. Külalistel oli võimalus tantsida klassikalisi tantse nagu rumba, valss ja foxtrot. Lisaks oli kohapeal ja eelmüügist ostnud piletiomanikel võimalus võita auhindu osaledes loosimises.

Balli säravateks juhtideks olid kaks karismaatilist õhtujuhti, Triinu Tõnison ja Reiko Kallas, kes juhtisid elegantset sündmust ja aitasid kujundada meeldejäävaid hetki.

Kohalolijate positiivne ja innustav tagasiside muutis talveballi korraldamise suurepäraseks, tuues kõigile osalejatele rõõmu ning unustamatuid elamusi.

Talveballi aitasid tuua teieni: Võru vald, Vastseliina gümnaasium, Võrutehno OÜ, AS Kurmik, AS Barrus, Variku Palk, OmaKing, Kütioru keskus, Leeri Lillesalong, Tõnni Autokool, Karamell Catering, Vastseliina Meierei, K.S Service ja Vastseliina Teisipäeva klubi.

Triinu Tõnison
Vastseliina gümnaasiumi
õpilasesinduse president

Talveball Vastseliina gümnaasiumis. Foto: Rain Traagel

Tublisid valla inimesi, organisatsioone ja ettevõtteid on märgatud

Aasta lõpp ja uue aasta algus on periood, mil märgatakse ja tunnustatakse neid inimesi, organisatsioone ja ettevõtteid, kes on oma tegudega eriliselt silma jäänud. Ka Võru vallas on tublisid märgatud.

Novembrikuu lõpus tunnustati Setomaal uhiuues Ilmaveere keskuses Võru maakonna ettevõtlikke inimesi ja organisatsioone kolmeteistkümnes kategoorias. Võru maakonna aasta väikeettevõtte 2023 aunimetuse sai Võru Betoon OÜ, kes väärib tunnustust heade majandusnäitajate eest hoolimata rasketest aegadest. Võru maakonna aasta suurettevõte 2023 on aga AS Lõuna-Eesti Haigla, kes on silma paistnud mitmel rindel - nii enda töötajate koolitamisega, rahvusvahelise kaitse saajate tööle võtmise ja juhendamisega ning ka Tartu Tervishoiu Kõrgkooli Võru piirkonda kutsumisega. MTÜ Kagu-Eesti Puiduklaster pälvis aasta ettevõtlust toetava teo 2023 tiitli, sest MTÜ aitab kaasa ka teiste ettevõtete turundamisele ja arendustegevustele. Lisaks korraldas Kagu-Eesti Puiduklaster koostöös Tsentriga üleriigilise konverentsi "Puidutööstuse väljakutsed", kus käsitleti ettevõtlusele väga olulisi teemasid.

Sulbi kandi inimesed saavad olla aga eriti uhked, sest lisaks Sulbi Maarahva Seltsina maakonna aasta vabaühenduse 2023 aunimetuse võitmisele on piirkonnas ka aasta kodanike kaasaja 2023 - Maarika Rosenberg. Maarika on loonud valla kogukondadega usaldusliku suhte ja on mitmete ürituste eestvedaja.

Enne lõppevat aastat kuulutati Võru kultuurimajas Kannel välja maakonna aasta sportlased. Põhikategoorias oli aasta parimaks pallimängude võistkonnaks Barrus/Võru Võrkpalliklubi meeskond. Lisaks eelmainitule sai AS Barrus ka aasta spordisõbralikuima ettevõtte tiitli ning aasta meeldejäävaimate spordisündmuste hulgas tunnustati Barrus Võru VK meeskonna kodumänge. Suureks spordisündmuseks oli ka Võru valda läbiv Võhandu Maraton.

2023. aasta jooksul koguti heategevuslike tegevuste käigus 6000 eurot, mis läks jagamisele 20 silmapaistva noore vahel. Võru vallast pälvis tasu üheksa noort: Hendrik Hollas, Regan Rohumets, Rosibel Marii Kaldvee, Kristen Robin Mast, Mia Mai Huik, Marco Kindsigo, Franz Krull, Salme Adeele Hollas, Toni Andree Saarepuu.

On rõõm tõdeda, et vallas on rohkelt aktiivseid inimesi, kes oma tegevusega piirkonda panustavad.

Katariina Musto
avalike suhete spetsialist

Võru maakonna ettevõtlikke inimeste ja organisatsioonide tunnustamisgala 2023. Foto: Aigar Nagel

Põhikategoorias oli aasta parimaks pallimängude võistkonnaks Barrus/Võru Võrkpalliklubi meeskond.

Parempikkude jõulusagin ehk kuidas jõulubuss lasteni jõudis

Jõululaupäevaeelsel päeval alustasid Jõuluvana, hulk eri ameteid pidavaid Parempikke ja bussijuht jõulubussis sõitu, et jõuda Võrumaa lasteni, jagades neile jõulurõõmu, kinke ja maiustusi. Parempikud on MTÜ Saagu Parem vabatahtlikud, kes iga aasta detsembrikuus ühest korralikust jõulusaginast osa võtavad.

Võrumaal on umbes 160 last, kes ootavad, et Jõuluvana nendenigi jõuaks ja seda ta ka teeb, kuid erilisel viisil. Nimelt jõuavad nende laste jõulusoovid hoopis heategevuskeskusesse Saagu Parem, kus Parempikud koos heade inimestega kingipakke komplekteerivad. Iga lapse kiri saab loetud ning võimalusel just tema soovile vastav kink otsitud.

Saagu Parem juhatuse liige Piret Haljend alustas keskuse tööga juba kümme aastat tagasi ning sama kaua on Võrumaa lapsi ka rõõmustatud. Algusaastatel oli süsteem muidugi veidike teistsugune ja Jõuluvana kõigi lasteni bussiga ei sõitnud, kuid kingi- või kommipaki said lapsed ikka.

Sel aastal startisid bussijuht, Jõuluvana ning Parempikud kell 10.00 Võru linna keskväljakult, et olla kell 10.15 esimeses sihtkohas, Väimela Coopi parklas. Kokku tehti 12 peatust, millest Võru vallas oli kuus. Kes jõulubussi nägi, võis julgelt ligi minna, sest kommipakke oli neilegi lastele, kes Parempikkudele kirjutanud polnud. Kokku oli valmis pandud umbes 160 nimelist kingipakki, 385 kommipakki ja 100 rõõmupakki. Rõõmupakkides oli näiteks lauamänge, meepurke, toidukraami ja raamatuid ehk kingitusi, mis tooksid rõõmu kogu perele.

"Bussijuhi andmetel olime kell 17.00 Võrru jõudes maha sõitnud 240 km. Meie loendaja parempikk hindas laste arvuks 350+, kes said kas kommipaki või kingipaki. Spordiparempikk jagas mitusada pulgakommi neile, kes temaga koos sportisid. Pereparempikud jagasid meepurke ja kallistusi. Reporterparempikk tegi usinasti pilte ja jagas infot. Jõuluvana dreamteam on Saagu Parem parempikkudeteam. Ja alati on meil kaasas väikesed parempikud - järelkasvu eest tuleb ikka hoolt kanda. Ja seepärast meie sagin detsembris toimubki - see on parim aeg ka heategijate järelkasvuks, headuse ja head tegemise tunde kasvatamiseks," võeti Saagu Parem *Facebooki* lehel päev kokku.

Järgmisel aastal lubasid Paremikud veel ühe Võru valla piirkonna marsruuti lisada. Kes soovib, saab siis juba ka ise Parempikk olla.

Katariina Musto
avalike suhete spetsialist

Jõuluvana ja Parempikud laste juurde startimas. Fotod: Katariina Musto

Jõuluvana ja Parempikkude jõulubuss.

Jaanuarist suureneb vanaduspensioniealiste maksuvaba tulu 776 euroni

Aasta tagasi hakkas kehtima vanaduspensioniealistele ja vanaduspensioniikka jõudvatele inimestele erinev maksuvaba tulu arvestus kuni 704 euro ulatuses. 1. jaanuarist tõuseb maksuvaba tulu aga 776 euroni.

776eurone maksuvaba tulu on seotud inimese vanusega, mitte pensioniliigiga. See tähendab, et see kehtib kõikidele neile pensionäridele, kes on pensionieas (vähemalt 64 aastat ja 9 kuud vanad). Samuti ka neile, kes jõuavad uue aasta jooksul vanaduspensioniikka.

Sotsiaalkindlustusameti pensionivaldkonna juhi Agne Kiviselja sõnul arvestatakse uus maksuvaba tulu summa automaatselt inimese pensionile ning selleks ei ole vaja eraldi ameti poole pöörduda. „Kui inimese brutopension on suurem kui 776 eurot, tuleb tasuda ületav summa pealt tulumaksu. Kui pension jääb aga alla 776 euro ning inimesel on veel tulumaksuga maksustatavaid tulusid, siis üle jäävat osa saab kasutada oma äranägemise järgi, nt töötasult," lisab Kiviselg.

Toome näite: kui inimese pension on 700 eurot ja töötasu 900 eurot, arvestab sotsiaalkindlustusamet uuel aastal pensionilt tulumaksuvaba miinimumi 776 euro ulatuses. Seega on kogu pension tulumaksuvaba. Soovi korral saab pensionär üle jäävat maksuvaba tulu kasutada töötasult 76 euro ulatuses (776-700=76). Selleks tuleb esitada maksuvaba tulu kasutamise avaldus oma tööandjale.

Neile, kes ei ole vanaduspensionieas ega jõua sinna 2024. aasta jooksul, kehtib jätkuvalt astmeline tulumaksusüsteem ning maksuvaba tulu summaks on 654 eurot.

Loe lisaks maksuvaba tulu arvestuse kohta sotsiaalkindlustusameti veebilehelt.

Sotsiaalkindlustusamet

Pilt on illustreeriv.

Kohaliku omavalitsuse ja elanike kriisirollid

Tänapäeval on tõsiasjaks, et kriisid võivad vallanduda väga paljude erinevate tegurite mõjul – kaob küte, side, elekter, vesi või juhtub hoopis midagi muud, mis meie kõigi elukorraldust rohkem või vähem puudutab ning muudab.

Kui on tegemist ulatusliku kriisiolukorraga, siis see mõjutab kogu ühiskonda ja selle lahendamisse peavad ühiselt panustama nii riigiasutused, kohalikud omavalitsused, ettevõtted kui elanikud. Kriisid mööduvad leebemalt üksnes siis, kui oleme nendeks valmistunud.

Kohalikel omavalitsustel on kriisiolukordades oluline roll, seda elanikele esmaste ja eluks vajalike teenuste kättesaadavuse ja elanike toimetuleku tagamisel. Omavalitsused on lähim tugi nii kogukondadele kui inimestele. Omavalitsuses juhib kriisiolukorra lahendamist kriisikomisjon.

Selleks, et kohalik omavalitsus või muu kriisi lahendav asutus saaks elanikke keerulisel ajal toetada, on väga oluline, et elanikud oleks ise võimalikult hästi ette valmistunud.

Kriisideks valmistumise elaniku meelepea!

- Mida suurem on kriis, seda kauem jõuab kohaliku omavalitsuse või riigi abi sinuni.
- Ole valmis vähemalt seitse päeva iseseisvalt hakkama saama.
- Tee koostööd kogukonnaga – naabrite, korteriühistu ja külaseltsiga!

Loe täpsemaid käitumisjuhiseid www.olevalmis.ee ja lae alla Naiskodukaitse väljatöötatud käitumisjuhiste äpp „Ole valmis!".

Häid eeskujusid

Lõuna päästekeskuse kriisibüroo juhataja Silver Konksi: 2019. aasta Kagu-Eesti tormi ajal tekkinud ulatusliku elektri- ning sidekatkestuse järel on Võru linn kriisideks valmisolekusse mahukalt panustanud. Omavalitsus on hankinud satelliittelefoni ja raadiosidevahendid, millega mobiilside katkemisel elutähtsate teenuste osutajate ning teiste kriisi lahendavate asutustega ühendust saada. Veel on Võru linnas ette valmistatud ja generaatoritega varustatud evakuatsioonikohad.

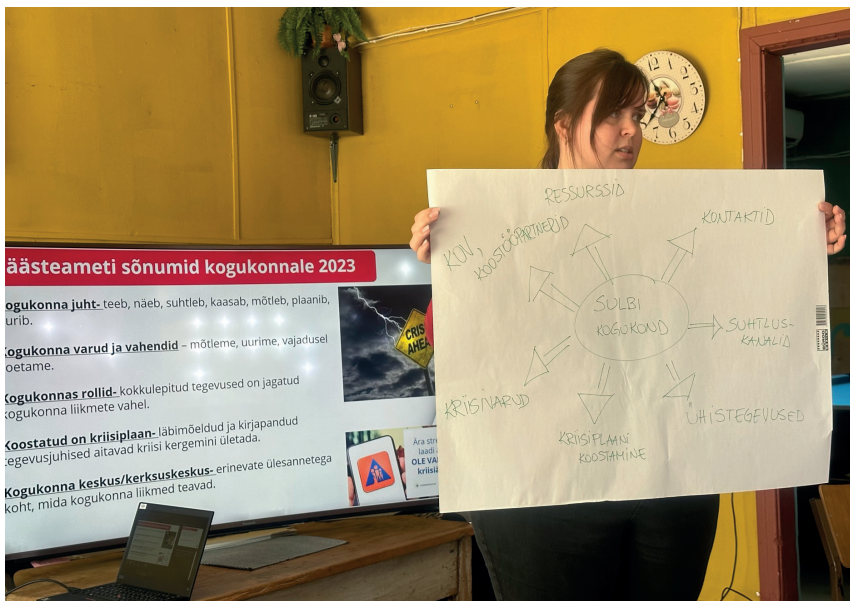
2023. aastal testisid Võru linn ja Võru vald elutähtsate teenuste (vesi, kaugküte ja kohalike teede sõidetavas) **osutajate kriisivalmidust** õppusel „Võrukael", kus mängiti läbi lumetorm ja elektrikatkestus. Kriisitingimustes pidid vee- ning kaugkütte ettevõtted teenuste tagamiseks mõne tunni reaalselt generaatorite toitel hakkama saama. Samal ajal pidi teehooldaja aja peale valmis seadma talihooldustehnika ning teostama kontrollsõidud. Samal õppusel mängiti läbi korterelamute elanike evakuatsioon. Õppusel juhtis kriisi lahendamist Võru linna ja Võru valla ühendstaap, mille koostöö harjutamine oli üheks õppuse eesmärgiks. Ühendstaapi vajab linn ja vald selle tõttu, et nende osade elutähtsate teenuste osutajad kattuvad. Samuti tuleb evakuatsiooni korral teha koostööd transpordi- ja evakuatsioonikohtade tagamiseks.

Lõuna päästekeskuse ennetustöö büroo ennetuspartner Kaisa Niilo: Ühised kriisikoolitused, õppused ja projektid kasvatavad kindlustunnet, et tugeva ja koostöövalmis kogukonna toel ollakse valmis ja leitakse väljapääs ka keerulisematest kriisiolukordadest.

Silmapaistva tööga on saanud hakkama mitmed Lõuna-Eesti kogukonnad, kes on võtnud vaevaks end koolitada või kirjutanud projekte enda kriisikindluse kasvatamiseks.

Võru vallas Sulbi külas tegutsev MTÜ Sulbi Maarahva Selts kutsus päästeameti endale kogukonna kriisikoolitust tegema juba 2023. aasta maikuus. Koolitusel analüüsiti kogukonna toimetulekut võimalikes hädaolukordades. Tänu koolitusele oli sügisel KÜSKi innovatsioonifondile (Kodanikuühenduse Sihtkapitali taotlusvoor elanikkonnakaitse võimekuse arendamiseks) taotluse esitamise ajaks selge pilt silme ees, mida kogukonna kriisikindluse võimestamiseks esmaselt vaja läheb. Nii küsiti toetust generaatori ja kaasaskantava akujaama soetamiseks.

Katariina Vaabel
Riskikommunikatsiooni ekspert
Päästeamet

Päästeameti koolitus Sulbi piirkonnale. Foto: Erakogu

Võru vald õppusel "Võrukael." Foto: Erakogu

Jõulukuus toimus elamusmatk

MTÜ Orava Jahtkond, SA Piusa Külastuskeskus ja Orava Kultuurimaja korraldasid omavahelise koostööna 26-ndal detsembril „Elamusmatka“.

Päev algas kogunemisega Piusal, kus oli matkahuvilisi tervitamas jänesekostüümis SA Piusa Külastuskeskuse juhataja Katariina Keerd, kes viis läbi lustaka soojendusvõimlemise ning jagas kõigile maiustusi. Seejärel sai sõna MTÜ Orava Jahtkonna esindaja Mairo Lõhmus, kes tutvustas ees ootavaid tegevusi ja toonitas matkarajal ohutu liikumise tähtsust ning üksteise abistamist.

Suureks üllatuseks oli osalejate arv, keda oli tänavu kohale tulnud lausa 107, noorimad olid kolmeaastased ja eakamad 70+ vanuses. Rahvast oli tulnud Setomaalt, Võrumaalt, Põlvamaalt, Tartumaalt ja oli esindatud ka Pärnumaa. Bussiringiga sõidutati osalejad Lasvalt, Otsalt, Oravalt ning jahimaja juurest matka alguskohta Piusale. Bussisõitu tegi Võru valla kultuuribuss, sest eks tervisesport on ka osake kultuurist.

Tahtmist täis ning lõbusa meeleolu saatel mindigi rajale. Matkaliste tähelepanuvõime testimiseks olid rajale paigutatud ka metsaasukate pildid, keda püüti matka vältel üles leida ja kokku loendada. Teekonna kogupikkuseks oli ca 6,5 km. Matka esimene ja viimane vahepeatus oli 3,5 km pärast starti MTÜ Orava Jahtkonna jahikantsli juures, kus täiendati energiavarusid sooja joogi ning muu meelepärasega. Seal olid matkalisi ergutamas juba stardist tuttav jänku Kata koos teiste matka korraldajatega. Edasi kulges teekond finišisse ehk jahimajani, kus lõpetati meeleolukalt Liikumisaasta 2023. Kosutati end maitsva supi, kringli ja joogiga ning jagati üksteisega rajalt saadud emotsioone.

Lõpuks tehti päevast kokkuvõte, fortuuna jagas loositahtel kingitusi. Tänusõnad ja meenekotid koostööpartneritele jagasid MTÜ Orava Jahtkonna esindaja Mairo Lõhmus ja Orava kultuuri- ja noorsootöötaja Liina Loosaar. Ürituse võib lugeda kordaläinuks, sest korraldajatele jagati kiidusõnu ja ehedaid emotsioone, küsiti sündmuse ühisfotot ja broneeringut 2024 aasta üritusele. Uute kohtumisteni 2024. aastal!

Tublid matkalised finišis. Foto: Sille Lepind

Mairo Lõhmus
MTÜ Orava jahtkond

Piksepini karikasarja etapid toimuvad Võru vallas

Käimas on maastikumootorratturitele, ATV-dele ja quadidele suunatud kestvussõitude sarja “Piksepini karikas” 16. hooaeg, millest enamik etappe sõidetakse sel hooajal Võru vallas.

2023.–2024. hooaeg algas septembri lõpus rekordilise osavõtjate arvuga Valgamaal Ringiste külas. Teist etappi sõideti 11. novembril juba Hinsa autokrossirajal ning kolmandat 30. detsembril Lepassaares Savilool.

Kui esimesel hooajal olid rajal vaid maastikumootorratturid, siis teisest hooajast liitusid ka neljarattalised – ATV-d ja quadid. Kokku võisteldakse sel hooajal kaheksas erinevas klassis.

Kui esimesed kaks etappi õnnestus kahetunnisel kaherattaliste sõidul nii üldarvestuses kui ka sportklassis võita Tartumaalt pärit Tajo Andressool, siis Lepassaares saavutas esikoha soomlane Eetu Puhakainen. Neljarattaliste pooleteise tunnisel sõidul võttis nii Hinsal kui ka Lepassaares ATV sport klassis esikoha Vastseliina gümnaasiumi kaheksanda klassi õpilane Henri Samuel.

Kuna võistlus on suunatud peamiselt harrastajatele, siis maastikumootorratturite hobiklassis tunnustatakse kuut parimat. Nende seas on ka Võru valla elanik Alfred Alliksoo, kes esimesel etapil Ringistes saavutas esi- ja Lepassaares teise koha.

Koos Piksepini karikasarjaga rändab ka sarja eelmiseks, 15. hooajaks valminud Birgit Pettai koostatud fotonäitus „Piksepini karikas 15 – päevakoerast liblikaks“, mis oli oktoobris keskpaigast detsembri lõpuni üleval Lasva rahvamajas. Jaanuaris saab näitust külastada Orava haruraamatukogus. Lisaks sellele leiab visuaalset materjali nii Hard Enduro Estonia Facebooki kui ka Youtube’i lehtedelt, mida järgmise Piksepini karikasarja etapini oodates vaadata.

Neljas etapp toimub taas Lepassaares juba 27. jaanuaril. Seejärel loodetakse eelviimane etapp sõita veebruarikuus teisel pool Võru valda, Liiva külas Külmakiviorus. Harrastajatele suunatud sarja “Piksepini karikas” korraldab MTÜ Misso Tehnikaspordi Klubi.

Birgit Pettai
Piksepini karikasarja fotograaf

Piksepini karikasarja kolmas etapp Lepassaares. Foto: Birgit Pettai

ATV sportklassis juhib hooaega praegu Henri Samuel. Fotod: Urmo Sibul

Võru Betoon OÜ on Kagu-Eesti betooni turuliider

Ettevõtte tegevus keskendub peamiselt kaubabetooni veole. Seda oleks võimekust isegi rohkem teha, kuid turul, st Lõuna-Eestis ei ole nii suurt nõudlust. Väiksemas mahus toodetakse ka betoonelemente, mille moodustavad enamasti tööstushoonete kandekonstruktsioonid nt vundament, postid, talad, soklipaneelid. Osa standartsest toodangust toodetakse lattu (näiteks kaevurõngad, plokid ja rakked).

Ettevõtte juht Ain Tarrend räägib, et kaubabetooni tootmine on mõnes mõttes lihtne, kui on olemas transporditehnikat betooni laiali vedamiseks objektidele. Betoonelementide tootmine on keerulisem, sest see koosneb mitmetest lülidest. Kõik saab alguse sellest, et olemas peab olema oma puidutöökoda ja inimene, kes vormi valmis teeb. Sellele järgeb armeering st vormile pannakse raud sisse ja lõpus alles valatakse betoon. Seega eelneb betoonelemendi valmistamisele üsna pikk eeltöö, mis nõuab mõtte- ja inseneritööd ning joonise lugemise oskust, et betoonelement valmis saada.

Ain Tarrend toob välja, et kui vanasti olid enamik ehitisi ühesuguse tüüpprojektiga ja sai teha ühte tüüpi betoonelemente, siis praegusel ajal on enamik uusi ehitisi kõik erinevad. "Tegelikult ei oleks ka tänapäeval projekteerijatel tarvis iga hoonega jalgratast leiutada, vaid mõned mõõdud võiks siiski olla standardse suurusega. Praegu käib kohati raiskamine, sest iga töö jaoks on tarvis uusi vorme. Näiteks trepp on üks selline toode, millel võiksid olla mingid standardid, kuid igal projekteerijal on see erinev. Eks ettevõtluses midagi lihtsat ei ole, näeme palju vaeva ja samal ajal õpime ise ka," arutleb Tarrend.

Tänapäeval ei tehta betooni klassikalisest kruusast

Betooni valmistatakse neljast komponendist: vesi, liiv, killustik ja tsement. Lisaks ained näiteks külmakindluse vastu, suvel kuivamise aeglustajad. Erinevatel betooni klassidel on erinev komponentide proportsioon – mida rohkem tsementi seda tugevam betoon. Kui vanasti tehti betooni kruusast ja tsemendist, siis tänapäeval see nii ei ole, sest kruusa kvaliteet on väga kõikuv, kuna kivide ja savi sisaldus killustikus on ebastabiilne. Sellega ei saa tagada betooni head kvaliteeti. Tänapäeval on kõik standardiseeritud, sest betoon peab vastama kehtestatud normidele. Klient soovib küll, et betoon oleks võimalikult odav, kuid peab ikkagi vaatama objekti tähtsust ja tegema seda, mida normid ette näevad. Kui näiteks tehakse silla objekte, siis see on eriti suure järelvalvega.

Ettevõttel on endal kolm liivakarjääri ja enamus killustikust tuuakse Põltsamaa killustikukarjäärist. Tegelikult on see keeruline maailm, kuigi pealtnäha see nii ehk ei tundugi.

Võru Betoon on osalenud enamustes Võru ja selle läheduses olevatel ehitustöödel. Isegi Tartusse ja Tallinnasse on tehtud kortermajade elemente. Selle aasta keerulisem töö on olnud näiteks Pärlijõe silla ehitus.

Olukord tööjõuga on stabiliseerunud

Ain Tarrendi arvates on tööjõuaga pigem asi stabiilsemaks läinud viimasel paaril aastal, kuna töö ettevõttes on rahulikumaks muutunud ning seda on ka pisut vähem kui varasematel aastatel. Ettevõte on kasutanud suve kõrghooajal renditööjõudu, mis on väga hea võimalus. Muidu oli see ainult suuremate linnade Tartu ja Tallinna võimalus, siis nüüd on tekkinud teenusepakkujaid ka siia kanti. "Võru Betoonis on käinud tööl näiteks ukrainlased, valgevenelased ja isegi usbekid. Küll aga peab ütlema, et eestlased võtavad üha vähem omaks võõrast tööjõudu ning keelebarjäär on ka suur. Mõneti võib öelda, et läänel on tekkinud sõjaväsimus – aitasime, kuid nüüd proovige ise hakkama saada. Rahulikul hooajal saab oma meestega hakkama. Kui mõni aeg tagasi kippusid töötajad rändama ja otsima neid, kes maksavad paremini palka, siis nüüd seda enam nii palju ei tehta," selgitab Tarrend. Betoonitöö ei nõua väga spetsiifiliste oskustega töötajaid, küll aga on mureks see, et töö on füüsiliselt raske ja must. Aina rohkem soovitakse puhtamat tööd teha.

Investeerida ettevõttesse on oluline

Võru Betoon on viimastel aastatel investeerinud uude tehnikasse. Viiel-kuuel aastal järjest on suudetud osta üks uus masin, kuigi pangaintressid on kõrged. Oluline on, et objektidel töö paremini sujuks, tehnika alt ei veaks ja ka töötaja tunneks ennast hästi korras masinaga töötades. Kui talunikud saavad tõenäoliselt uue masina mingi fondi toetusega, siis ehitussektoris tuleb võidelda reaalse konkurentsiga. Järgnevalt tuleb ettevõttes investeerida tootmisplatside rajamisse ning tootmishoonete laiendamisse.

Panustada tuleb kliendisuhete loomisse

Kaubabetooni müüakse Võrust 60-70 km kaugusele. Betoonelemendid lähevad üle Eesti, ühtteist ka Lätti. Ettevõtte juht Ain Tarrend hüppab vajadusel autorooli ka ise, enamasti laupäeviti. "Üldiselt me muidugi väldime laupäevadel töötamist, kuid teinekord peab paindlikkum olema, sest klientidel on olukordi, kus on tarvis kohe teha betoonitööd. Siin tuleb mängu ka konkurents – kui Võrust ei saa, siis saab Otepäält või Tartust. Põhikliente tuleb ikka teenindada, siis kui neil on tarvis. Meil siinkandis arvatakse, et kui ehitatakse midagi suurt, siis peavad ka ehitajad suured olema, kuid väikese või keskmise suurusega ettevõtted suudavad ka suuri asju teha. Siia juurde tuleb usalduse moment, et tõestada, et väiksemad ettevõtted suudavad täita suuremate ettevõtete suuri tellimusi. Teisalt, kui peale mitmeid vestlusi ei usuta, siis ega töö pärast paluma ka ei minda, sest eks hakatakse ka hinda langetama või erinõudmisi esitama ning lõpuks oled lihtsalt selle tööga hädas," räägib Võru Betooni juht.

Erinevate kriiside mõju

Ain Tarrend tunnistab, et eks kriisidel ikka oli oma mõju ettevõtte tegevusele, sest elu jäi natuke seisma, energiahind läks kalliks ja tootmist tuli koomale tõmmata. Koroona tõttu õnneks kedagi koondama ei pidanud, kuid tellimuste arv on oluliselt langenud, mida on mõjutanud ka ehitussektori madalseis. Ain Tarrend hindab, et tulevik on pigem praeguste seisude järgi arvestades hall, sest ei tea, mis homne päev toob.

Ettevõttel on hea asukoht

Ettevõtlusega tegelemise pluss siinkandis on see, et inimesed elavad Parksepa lähiümbruses, Väimelas ja Võru linnas. Töötajaid on selle võrra lihtsam leida. Peredel on hea elada, sest teenused on kõik lähedal. Teine külg on see, et asume lähemal erinevatele ehitusobjektidele. Kui vald tagab, et avalikud teenused toimivad, siis toimib ka ettevõtlus.

Lõpetuseks tõdeb Ain Tarrend, et on betooniäri ajanud juba pea 25 aastat ja ei taha öelda, et tegeleb sellega veel 25 aastat. Läbi on elatud väga raskeid aegu ning on tekkinud väsimus. "Teisalt on valmis ettevõtte tootmishoonete laiendamise projekt. Kas selleni ka tegelikult jõutakse, näitab aeg. Hetkel on pangaintressid liiga kõrged, ootame intresside stabiliseerumist ning majanduslanguse aeglustumist," mõtiskleb Ain Tarrend.

Ettevõtte nimi: Võru Betoon OÜ
Asukoht: Tehnika tn 10, Parksepa
Asutatud: 06.11.2009
Omanik: Ain Tarrend
Põhitegevusala: muude betoon-, kips- ja tsementtoodete tootmine
Töötajate arv: 25 (30.09.2023 seisuga)

Merle Tsirk
arendusspetsialist

Lapi MT väärtustab töötajat

Parksepas asuv AS Lapi MT panustab üha töötingimuste parandamisse. Leader-programmi toel on renoveeritud kunagisse majandikeskusesse rajatud tootmishooned, uuendatud juurdepääsuteed ja laadimisplatsid ning soetatud erinevaid seadmeid.

Välisturule spoonikuivateid tootev ettevõte pakub tööd poolesajale töötajale. "Töötajate liikuvus on väga väike, meil tahetakse töötada. Kuigi töö pole kerge, pigem on see raske ja must, on meil õnnestunud lisaks staažikatele töötajatele saada juurde noori, kes on tulnud ja jäänud," ütleb **ettevõtte tegevjuht Margus Tigasson**.

Üks põhjus on üha paremad ja kaasaegsemad töötingimused. "Inimene, kes meil töötab, on väärtuslik. Tänu Leader-programmi toele oleme saanud panustada töötingimuste parandamisse," on ta tänulik.

"Oma vahenditest kõigeks ei jagu. Seepärast oleme otsinud võimalusi, kuidas tuge saada, sest töid, mis tegemist tahavad, on küll ja veel," lisab Tigasson.

Leader-programmist toetuse taotlemine pole Tigassoni sõnul keeruline. "Enda jaoks tuleb kõik üksipulgi läbi mõelda. Äriplaan peab samuti olema. Ja kui need kaks on tehtud, siis edasi on vaja nende kahe baasil projekt valmis teha," julgustab ettevõtte tegevjuht.

Hinnatud praktikakoht

Ligi veerand sajandit ettevõttes töötanud Tigasson on näinud erinevaid aegu. Kõige keerulisemaks hindab ta 2009. aasta majanduslanguse. "Leppisime kokku, et elame koos kesisemates tingimustes raske aja üle. Elasimegi nii, et kedagi ei pidanud koondama. Aga peab ütlema, et see stress on ikka kordades parem, kui tellimusi on nii palju, et ei jõua ära teha," lisab ta.

Praegu käib töö ettevõtte mitmes hoones. "Katsetame enne teelesaatmist kuivati osad kohapeal üle, et ei läheks praaki välja. Väga vussi pole õnneks miskit läinud, aga ega inimene ole masin, eksimusi tuleb ikka ette. Vigadest õpitakse," usub tegevjuht.

Lapi MT on hinnatud õppimiskoht läheduses asuva Võrumaa haridus- ja tehnoloogiakeskuse jaoks.

"Saame rõõmustada üha hoogustuva koostöö üle Ewersiga, kust tullakse meile praktikale ja nii mõnedki nende lõpetajad on tulnud hiljem meile tööle. Nad teavad, et katsume nii palju kui võimalik investeerida kaasaegsesse tehnoloogiasse," nendib Tigasson.

Kuigi masinapark on ettevõttes vägev, tuleb eelkõige arvestada inimestega. Koroona-aeg näitas kätte võimalikud kitsaskohad, millega tuleb rinda pista.

"Oleme kaardistanud inimeste oskused juhuks, kui keegi jääb haigeks või on puhkuste aeg ja teda on vaja asendada. Nii ei jää töö seisma," tutvustab tegevjuht ettevõtte töökorraldust.

Tulevikuplaanidest kõneldes märgib Tigasson, et nad plaanivad edaspidigi taotleda töötingimuste parandamiseks toetust. "Tahame ehitada jõusaali, et soovijad saaksid trenni teha. Eks plaane on teisigi, aga läheme tasa ja targu," lisab Margus Tigasson.

Võrumaa Partnerluskogu

LEADER ESTONIA Võrumaa Partnerluskogu

Tere, Euroopa kultuuripealinn!

Sel aastal tähistame Tartus ja Lõuna-Eestis Euroopa kultuuripealinna aastat! Veerand Eestist on tänasesse koos liikunud – tegu on Lõuna-Eesti suurima ühise koostööga!

Euroopa kultuuripealinna tiitel on 2024. aastal Eesti tippsündmus. Me toome igas vanuses inimesteni üle tuhande eriilmelise sündmuse . Terve aasta Tartus ja Lõuna-Eestis vältav programm jutustab Ellujäämise Kunstide lugu – need on teadmised, oskused ja väärtused, mis aitavad meil tulevikus paremini elada. Ühtse kogukonnana soovime neid teadmisi jagada ning samal ajal teistelt juurde õppida. Nii loome kultuurist kantuna parema homse.

Kõigis Lõuna-Eesti omavalitsustes toimub haaravaid sündmusi – leia omale sobiv külastamiseks Euroopa kultuuripealinna kalendrist www.tartu2024.ee

Euroopa kultuuripealinn Tartu 2024 tiitliaasta saabumist kuulutab terve Lõuna-Eesti!

Tule ja osale Euroopa kultuuripealinna avasündmustel, mis tipnevad 26. jaanuaril Tartus, Emajõe kallastel vaatemänguga "Kõik on kokku üks!".

Ole kohal:
- 5.01 Tartu 2024 avamine Valgas;
- 12.01 Tartu 2024 avamine Viljandis;
- 19.01 Tartu 2024 avamine Võrus;
- 26.01 Tartu 2024 avamine Tartus;
- 27.01 Tartu 2024 avamine Põlvas.

Tartu 2024

Tartu 2024 Võru vald

Tagasivaade Võru valla möödunud aasta kultuurimaastikule

Uue aasta hakul kiikame veidi ajas tagasi ja anname ülevaate, mis mullu valla kultuurimaastikul aset leidis.

Kui aastavahetus 2022–2023 möödus tantsu ja mürtsuga Vastseliina rahvamajas, siis 2023-2024 aastavahetuse võtsime seekord vastu Orava kultuurimajas. Lasva rahvamajas toimus aastalõpupidu juba 22. detsembril ja jalga sai keerutada ansambli Klubi muusika saatel.

Vastseliina rahvamajas

Vastseliina rahvamajas astus jaanuaris muusikasarja Muusika Eestimaale raames üles pianist Irina Zahharenkova. Vabariigi aastapäeva kontsert-tantsuõhtu astusid üles Vastseliina piirkonna isetegevuslased ning tantsuõhtul mängis ansambel K.T.K. 3. juunil tähistas Vastseliina rahvamaja hooaja lõppu Vastseliina rahvatantsu 85. aastapäevaga, mille puhul andsid kohalikud isetegevuslased rahvamaja taga tantsuetenduse "Tunnete värvid". Lisaks tähistas Vastseliina segarahvatantsurühm 75. ja Heldela klubi 30. sünnipäeva. See oli tõeline juubelite aasta. Ümmargune juubel oli ka Vastseliina rahvamajas tegutseval Vastseliina käsitööühingul, kes avas juunis rahvamajas oma näituse "Värvide mäng kaleidoskoobis". Enne maarahva laata sai ühiselt Vastseliina rahvamaja ees laulda õhtulauludel. Sügis algas Vastseliina rahvamajas Urmas Sisaski meenutuskontserdiga.

Septembri keskel sõideti Vastseliina rahvamaja juurest taas võru keele ja kultuuri omnibussiga sõjasulase Markuse radadele. Järjekorras teine retk kulges mööda vana postiteed Tartusse. Retke juhtis Erkki Koort. Sügisel oli Vastseliina rahvamajas veel tantsuõhtu ansambliga Full House Band ja Anne-Mari Kanniaineni nuppakordioni kontsert. Oktoobris võtsime osa ka Eestimaa rahvamajade nädalast, mille märksõnaks oli koostöö. 17. oktoobril said Lasva, Pühajõe ja Parksepa inimesed ühiselt bussiga Vastseliina kinno sõita. 28. oktoobril viis kultuuribuss esinejad Lindora laadale. Sel aastal jätkame sarnast koostööd.

Detsembris toimus Vastseliina rahvamajas advenditulede süütamise üritus, nädal hiljem jõululaat ja Häälepärlid laulustuudio kontsert. Aasta jooksul leidsid aset kinoõhtud, kus vaadati ära mullused kinohitid. Lisaks kontsertidele oli aasta meie majades ka väga teatrirohke. Vastseliinas astusid lavalaudadele Viljandi laste- ja noorteatri Reky näitlejad, Obinitsa Uus Teater, Tsooru külateater etendusega "Ka N(L) aine on inimene" – sama etendus sügisel ka Lasva rahvamajas, ning ka Teatrikese näitlejad.

Aasta jooksul olid Vastseliina rahvamajas uudistamiseks üleval põnevad näitused.

Marit Külv andis Vastseliina rahvamajas loengu "Vööd rahvakultuuris". Lisaks olid paberfiligree õppepäevad, konstellatsiooni meetodit tutvustav töötuba, padja õmblemise, niidigraafika ning marmoriseerimistehnikas jõulukuulide ja küünalde töötoad.

Lisaks on toimunud joogatunnid Oraval ja Vastseliinas. Irene Sulger sai Hooandja toel *jumpingu*batuudid ja nüüd on Vastseliina rahvamajas ka *jumpingu*trennid.

Lasva rahvamajas

Lasva rahvamaja alustas aastat tsirkuseetendusega "Fantastiline planeet". Veebruaris oli Lasva rahvamajas tantsu kontsert-etendus "Pidu Hispaanias", sõbrapäeva kohviõhtu ansambliga Felix Band ning EV 105 kontserdil esinesid kohalikud isetegevuskollektiivid. Naistepäeva paiku andis Lasval kitarrikontserdi Paul Neitsov. Kohivõhtud toimusid ka kevadel ansambliga Detail ja sügisel Meelis & Katrin Duoga. Maikuus võttis Lasva rahvamaja osa jutuvestmisfestivalist Ööbikuööd. Korraldati mitmeid keraamika õpitubasid ja kalossi maalimise õpituba.

Lasval rahvamajas pakkusid teatrielamusi Tallinna lasteteatri Lepatriinu, Sangaste teatri Rukki Narrid ja Tabivere harrastusteatri näitlejad ja ka Tallinna lasteteatri, teatri Sõber ning Kanepi harrastusteatri näitlejad.

Suvel oli avatud klavertrepiga Lasva veetorn-galerii. Selle ees toimusid juunis vabaõhuetendused, mida andsid Lasva rahvamaja näitetrupp Näitelust ja Loosi külateater. Juulis toimus Lasva laste huvilaager ning kontsert, kus astusid üles Rakvere rahvamuusikaansambel Kungla ja Lasva rahvamaja seeniortantsurühm Tatsujad. Augustis saime osa Lasva järve rannas järvemuusika tule- ja vaatemängust, millel muusikalist elamust pakkus ansambel Svjata Vatra. Eakate päeva tähistati Lasva rahvamajas Laikrete perebändi kontserdiga, millele Võru valla kultuuri- ja noorsootöökeskuse organiseeritud kultuuribussiga sõidutati huvilised kohale ka Puigalt ja Vastseliinast. Jõulude eel andsid Lasva rahvamajas kontserdi Merit ja Märten Männiste.

Orava kultuurimajas

Orava kultuurimajas tähistati sõbrapäeva Jüri Homenjaga. Naljakuu võeti rõõmsalt vastu kevadpeoga, kus esines ansambel K.T.K ja lõbusaid vahepalasid pakkus kloun Ummi. 7. mail korraldas Orava kultuurimaja kohalikku kevadlaata. Jaanipidu peeti Orava vabaõhulaval ansambliga Felix Band. Sügisel mängisid Orava kultuurimajas tantsumuusikat Irena ja Ivar Hansen ning humoorikaid vahepalasid tantsuõhtul pakkus Sulbi külateater. Piusa külastuskeskuse, Orava jahtkonna ja Orava kultuurimaja koostöös korraldati 26. detsembril elamusmatk Piusa külastuskeskuse juurest Orava jahtkonna majani. Oraval jätkuvad läbi mitme hooaja mälumänguturniirid. Aeg-ajalt toimusid ka mitmed loengud ja töötoad: sefiiri-kohupiimatordi, pidulike suupistete, võileivatordi ja fruktodisaini ning salvrätikarbi valmistamise õpitoad. Aasta lõppu mahtus veel koolitus "Kas ja kuidas toit meie elukvaliteeti mõjutab".

Puiga rahvamajas

Sel aastal hakkasid Puiga rahvamajas koos käima Puiga prowad. Noorematele toimus vabariigi sünnipäevapidu ansamblitega Drift ja Säde, sõbrapäeval videodisko DJ Marko Pillega ning naistepäevapidu Dj Urmas Jakovetsi ja ansambliga Village Voice. Maikuus sai vaadata Alle-Saija teatritalu etendust "Daamide õnn". Augustis oli Puiga laululaval traditsiooniline külapäev. Sügisel alustas Puiga rahvamaja uut hooaega tantsuõhtuga, kus tantsumuusikat mängis ansambel Väliharf.

Sõmerpalu teenuskeskuses

Pühajõe piirkonnas startis 2023. aasta väärikate uusaastapeoga 5. jaanuaril Sõmerpalu teenuskeskuses. Järgmisena said piirkonna inimesed osa naistepäevapeost, kus tantsumuusikat mängis kapell Vannamuudu.

Pühajõe piirkonna eakate jõulupeol oli rohkelt lusti ja tantsu. Foto: Tiina Männe

Mullu hakkasid Puiga prowad koos käima ja jõulude ajal toimus rahvamajas jõulupärja tegemise õpituba. Foto: Margit Tobre

Parksepa rahvamajas ja laululaval

Parksepa eakatele toimusid traditsiooniliselt ilmaelu arutlusringid. Parksepa kogukonna inimesed võtsid osa sushi ja sefiirikorvikeste valmistamise õpitubadest. Jaanipäeval esines Parksepa laululaval Nukker Kukeke ja augustis andis puhkpilliorkester Kungla laululaval 145. aastapäevakontserdi. Samal kuul said Parksepas kokku noored Võro-Seto noortefestil.

Lisaks olid rahvamajades mitmed kohalike teatritruppide etendused ning kõikides majades peeti detsembris eakate jõulupidusid.

2023. aasta esimeses pooles käisid ettevalmistused suviseks tantsupeoks Tallinnas, kus meie rühmad osalesid. Märtsis toimus värvikirev ja kultuurirohke Baltica Võrumaa pärimuspidu Vastseliinas ja juunis Tallinnas. Lisaks võeti osa maakondlikest suursündmustest. Vastseliina rahvamajal oli au võõrustada mitut tähtsündmust. Lisaks Baltica Võrumaa pärimuspeole oli Vastseliina rahvamajas 2. aprillil maakondlik vokaalansamblite päeva "Ikka kõlagu laulud" ja 1. juunil Võru maakonna Laulukarussell.

Uuel aastal jätkame põnevate tegevustega. Jälgige infot ja head saabunud kultuuririkkuse aastat!

Võru valla kultuuri- ja noorsootöökeskus

KIRIKUTE TEATED

EELK Pindi koguduse teated

Jumalateenistused toimuvad pühapäeviti kell 10.00 Pindi kirikus.

Täpsem info: EELK Pindi koguduse õpetaja Argo Olesk e-posti aadressil pindi@eelk.ee või tel 503 0676.

EELK Vastseliina Katariina koguduse teated

Jumalateenistused toimuvad pühapäeviti kell 12.00 Vastseliina kirikus.
14. jaanuaril kell 14:00 missa Orava kultuurimajas
11. veebruaril kell 14:00 missa Orava kultuurimajas

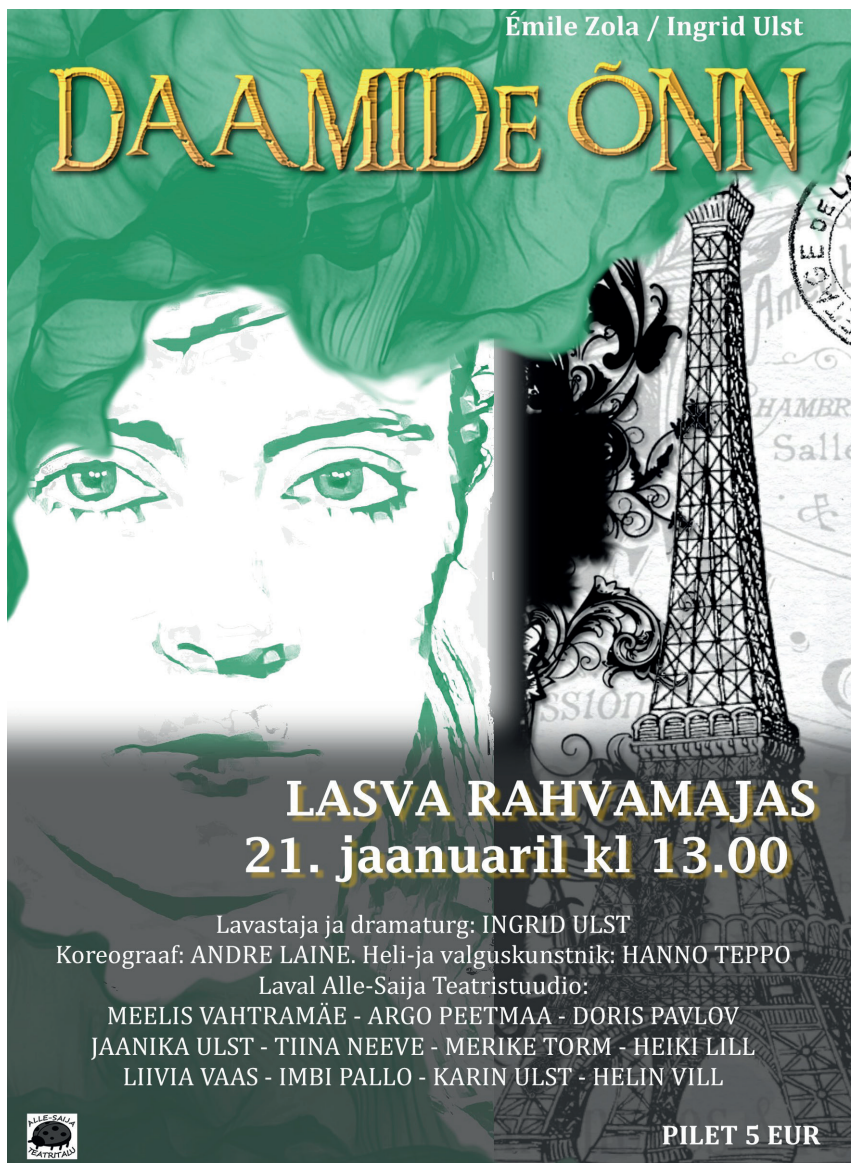
Täpsem info: Vastseliina Katariina koguduse kodulehelt vastseliina.eelk.ee ja Facebooki lehelt facebook.com/vastseliinakogudus või Võru praostkonna vikaarõpetajalt Jaak Pärnamägilt tel 5809 0305 või e-posti aadressil jaak.parnamagi@eelk.ee.

EELK Urvaste Püha Urbanuse koguduse teated

Heimtali kirikus toimuvad jumalateenistused iga kuu teisel pühapäeval kell 14.00.

Täpsem info: Urvaste koguduse kodulehelt urvaste.eelk.ee ja Facebooki lehelt facebook.com/Urvastekogudus või EELK Urvaste koguduse õpetaja Üllar Salumets e-posti aadressil ullar.salumets@eelk.ee või tel 511 8271. Heimtali kirikuvanem on Vaido Ermel, tel 5340 0431.

Detsembri registreeriti Võru vallas 8 sündi.

4 tüdrukut: **ELIISE, MIRTEL, LISANNA, NORA**

4 poissi: **ANDERO, ANDRUS JUUNIOR, ARTUR, ARTO**

Palju õnne pisipõnnidele ja nende vanematele!

Soovime jaanuarikuu eakatele sünnipäevalastele tervist, rõõmu ja päikest igasse päeva!

70
AGU PALO
VALENTINA ZHERAVEVA
RIINA ABEL
AARNE TAPLAS
HEINO KARTSEPP
AGO PIIRISILD
NIINA REBANE
INGA ORG

75
AINA PRIŠTŠEPA
TIIU DUBROVINA
KRISTA LIIVAMÄGI
VÄINO PADUR
VÄINO PERLI
SIRJE VILBERG
EVI LEPP
OLGA PUUSEPP
HELVE SIIMAR

80
AIDI KALDE
IIVE TOOTS
SILVIA RAUDIK
TÕNU TAMM
ENDEL KARKI

85
AIME ALVELA
VIIVE KRISTIAN
JAAN MELTS
EHA KIVEST
VELLO PARISALU

90
AINO KIVI
HEINO MELTSOV
HINGE KARO
ULVE LAATS

91
LINDA SIIDLA
VALENTINE PIIRIMAA
ALEKSANDRA IRAŠINA

92
LIIDIA SULG

93
LEA SEIM
EVI KÄGO
HELGI NOORMETS

94
ANNA TSUGUY
HELI NIIDU

96
MARIA VAHTRA

Kui Te ei soovi oma nime õnnitluste rubriigis näha, siis kontakteeruge enne sünnipäevakuu esimest kuupäeva dokumendihalduse spetsialistiga telefonil 782 1576.

Südamlik kaastunne detsembris lahkunute lähedastele!

Kalju Puusepp
20.07.1941 - 01.12.2023

Asta Veri
16.06.1926 - 01.12.2023

Pärja Pirnpuu
24.03.1928 - 01.12.2023

Nikolai Võsokovski
13.01.1948 - 11.12.2023

Leida Tartes
13.02.1946 - 04.12.2023

Toomas Semel
30.07.1937 - 13.12.2023

Aadu Michelson
05.04.1939 - 05.12.2023

Heli Tammiste
08.11.1945 - 13.12.2023

Gerhard Einla
02.07.1922 - 06.12.2023

Kärdi Kapp
04.05.1981 - 14.12.2023

Liidia Rauba
28.10.1933 - 18.12.2023

Endel Suurküla
04.11.1953 - 09.12.2023

Väino Hääl
02.01.1952 - 15.12.2023

Ellu Sissas
24.12.1937 - 20.12.2023

Konstantin Järvepera
13.05.1947 - 10.12.2023

Vello Vili
27.07.1935 - 16.12.2023

Lembit Kikkas
03.06.1961 - 26.12.2023

Elli Leok
19.09.1932 - 10.12.2023

Harri Jõe
08.11.1934 - 18.12.2023

Heino Kikkas
03.11.1932 - 28.12.2023

Asta-Ressia Kala
10.11.1932 - 10.12.2023

Miku Variksaar
20.04.1939 - 18.12.2023

Enda Kendra
12.04.1941 - 31.12.2023

VANA PILT JUTUSTAB: Võrumaa talv

Talvine Vastseliina panoraam. Foto: Erakogu

Taas on käes talv ja möödas on järjekordne aastavahetus. Tänavu on talvetaadil jätkunud lund ka meie armsale Võrumaale, nagu muiste ja oleme saanud seda nautida juba pikemat aega.

Tänane foto lumevalgest Vastseliinast on pärit 1950ndate aastate lõpust. Vastseliina on sel ajal veel rajoonikeskus, kümnekonna aastaga on aleviku ilme tundmatuseni muutunud. Selle aja jooksul on ehitatud hulk hooneid keskusesse, sealhulgas uhke kolmekorruseline admistratiivhoone, mille katuselt ka seekordne vana foto on üles võetud. Veel pole maastik puudega kinni kasvanud ja hästi paistab eemalt kätte aastasadade vanune Kassi kõrtsi hoone ja sealt edasi põllud kuni Karatsimäeni välja. Täna me samast kohast kahjuks enam sellist pilti ei näe.

Vanadel fotodel on väga suur võlu: lisaks dokumendile omast ajast annavad nad ka vastuse pähe tulnud emotsionaalsele küsimusele – kas ikka oli vanasti lumi valgem ja talv uhkem.

Plaanis on sel aastal võimaluste raames jätkata vallalehes vanade fotode avaldamist. Siinjuures on alati teretulnud ka lugejate poolsed kaastööd.

Ago Ruus
rubriigi toimetaja
505 6691
agoruus@gmail.com

Aasta esimesed raamatusoovitused

Loomingu Raamatukogu Kuldsarjas jõudis valla raamatukogudesse **Carl Mothanderi „Kulinaarsed vested”**. Väike vihik ilmus Rootsis 1931. aastal. See on omamoodi ”toidublogi”.

Raamatus on toitude retseptid, üksikasjalikud valmistamisõpetused ja nõuanded. Toitude valmistamisest, sündmustest ja külalistest - kõigest on kirjutatud huvitavalt ja humoorikalt. Ja mis peamine: ikka valmistatakse toidud mõisas kasvatatud ja koduses majapidamises leiduvatest toiduainetest. Näiteks mõnede lugude pealkirjad: “Kalli Kaasa pruukostihõrgutised”, “Kriisiaja lõuna oktoobripäikese all”.

Varem on ilmunud samalt autorilt mälestusteraamat “Parunid, eestlased ja enamlased” (eesti keeles kolm trükki). 2011. aastal ilmus “Rootsi kuninga valge laev” sarjas “Eesti mälu”. See on raamat, mida ei saa pooleli jätta.

Kes on varem mainitud raamatuid lugenud, teavad ka, et autor on rootslane. Major, kes võttis osa Eesti Vabadussõjast ning tegeles eestirootslaste probleemidega. Autor sündis 1886. aastal, abiellus 1928. aastal paruness Benita Wrangeliga ja asus elama Kohilasse Tohisoo mõisa.

1940. aastal lahkus Mothanger Rootsi. Ta kuulus komisjoni, mis saadeti Ukrainasse Vinnitsasse uurima massimõrva ja tegutses aktiivselt Eestis elavate rootslaste abistamisega.

Soovitused lastele:

Ilmar Tomusk “Uks”, mille peategelane, kuuendas klassis õppiv Margus ehk Mäks. Ta on piitspeenike ja kuigi on peajagu pikem kaheksandikest, on suured poisid teda juba aastaid kiusanud. Mäksil on veider omadus jätta meelde kõik, mida ta kuulis, nägi või luges. Ühel päeval ta põgeneb kiusajate eest. Siis hakkavad toimuma müstilised sündmused.

Sarjas “Tunne Eestit” ilmunud raamatuke **“Loomalood ja linnulood meie metsadest”** räägib lastele suurematest metsaelanikest: karudest, põtradest, metssigadest. Autorid on **Hilli Rand ja Jüri Jõepera**. Raamatus on Eesti kaart, millelt saab vaadata, kus toimub raamatu tegevus. Hüppemeister jänes on kindlasti Sõmerpalu rahvale tuttav, on ta ju pildistatud Sõmerpalus.

Lisaks nendele raamatutele on raamatukoguriiulitel palju toredaid raamatuid. Valige endale meelepärane raamat!

Tiiu Pihla
Vana-Vastseliina haruraamatukogu raamatukoguhoidja

Väljaandja: Võru Vallavalitsus (Võrumõisa tee 4a, 65605, Võru linn)
Koostaja, toimetaja ja küljendaja: Võru valla avalike suhete spetsialist Katariina Musto
Trükk: Printall AS, Tallinn
Kohaletoimetamine: Omniva
Tiraaž: 4400 eksemplari
Ilmumine: 11 korda aastas igal kuul, välja arvatud juulis
Loe digilehte: voruvald.ee/voru-valla-teataja
Järgmine leht saabub postkasti veebruarikuus. **Artikleid järgmisesse lehte ootame 22. jaanuariks e-posti aadressile ajaleht@voruvald.ee.** Toimetusel on õigus kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada.

VÕRU VALLA KULTUURI- JA SPORDIKALENDER

JAANUAR

18. jaanuaril
kell 18.00 Kontsertsari ME 106 Eestimaale Kirill Ogorodnikov Vastseliina rahvamajas

21. jaanuaril
Adrenalin Arena Kids Cupi teine etapp
kell 13.00 Etendus “Daamide õnn” Lasva rahvamajas

25. jaanuaril
kell 12.00 Seminar “Üksildusest ühiskonnas” Navi seltsimajas
kell 16.00 Niidigraafika õpituba täiskasvanutele Orava kultuurimajas
kell 18.00 Mälumäng Orava kultuurimajas

27 . jaanuaril
Kestvussõitude sarja “Piksepini karikas” neljas etapp Lepassaares
kell 16.00 Suvelavastuse “Salakuulaja Vastseliinas” avaüritus Vastseliina piiskopilinnuses

VEEBRUAR

2. veebruaril
kell 10.30 Võrumaa mudilaste folklooripäev “Suure õuna suurune, penikoorma pikkune” Lasva rahvamajas

11. veebruaril
Adrenalin Arena Kids Cupi kolmas etapp

NÄITUSED

- Orava haruraamatukogus on üleval Birgit Pettai koostatud MTÜ Misso Tehnikaspordi Klubi fotonäitus “Piksepini karikas 15 - päevakoerast liblikaks”

